
Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2011:3

Svenska kyrkan som trossamfund

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2011:34 rörande Svenska kyrkan som trossamfund. I motionen föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att med utgångspunkt i Svenska kyrkans självsyn göra en analys utifrån de tio åren som ett fritt trossamfund, och hur Svenska kyrkan ska gå vidare i utvecklingen som kyrka.

Utskottet konstaterar att det efter relationsändringen har gjorts flera stora inomkyrkliga utredningar som har behandlat frågor om Svenska kyrkans organisation, samverkan och ansvarsfördelning och att det för närvarande inte finns behov av ytterligare en utredning. Vidare är det uppdrag som motionärerna yrkar ska ges till kyrkostyrelsen för brett och oprecist.

Kyrkorättsutskottet föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:34.

Motionens förslag

Motion 2011:34 av Sven E Kragh och Karin Perers, Svenska kyrkan som trossamfund

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att med utgångspunkt i Svenska kyrkans självsyn göra en analys utifrån de tio åren som ett fritt trossamfund, och hur Svenska kyrkan ska gå vidare i utvecklingen som kyrka.

Bakgrund

Enligt inledningen till kyrkoordningen är Svenska kyrkan ett trossamfund som leder sin historia tillbaka till de äldsta kristna församlingarna och deras bekännelse till Kristus. Svenska kyrkans trosarv är den apostoliska tron. Svenska kyrkans identitet som ett trossamfund med evangelisk-luthersk bekännelse kan härledas till reformationen av den svenska kyrkoprovinsen. Bekännelsen antogs slutligt vid Uppsala möte 1593 i ett beslut som innefattade 1571 års kyrkoordning. Kontinuiteten tillbaka framgår av att den evangelisk-lutherska bekännelsen är grundad i Guds ord samt innehåller de ekumeniska trosbekännelserna från fornkyrkan och den augsburgska bekännelsen som skrevs inom den odelade västkyrkans ram.

Riksdagen fattade i december 1995, efter att kyrkomötets yttrande hade inhämtats, ett principbeslut om ändrade kyrka-statrelationer. Beslutet hade föregåtts av ett nära nog kontinuerligt utredningsarbete under andra hälften av 1900-talet. Tidigare hade förslag om att ändra Svenska kyrkans ställning som ett i huvudsak offentlighetsrättsligt reglerat trossamfund avvisats, ofta med hänvisning till

risken för förändringar i Svenska kyrkans karaktär som öppen folkkyrka och i den demokratiska uppbyggnaden samt en minskad organisatorisk stabilitet. Riksdagens principbeslut utgjorde startpunkten för ett omfattande fortsatt utredningsarbete på såväl den statliga som den kyrkliga sidan.

De ändrade kyrka–statrelationerna trädde i kraft den 1 januari 2000. Kyrkoordningen har kommit till som ett resultat av förändringen och kom i stor utsträckning att bygga på och ersätta 1992 års kyrkolag. Enligt kyrkoordningens inledning är en huvuduppgift för kyrkoordningen att ange de strukturer och beslutsformer som ger de bästa förutsättningarna för Svenska kyrkan att fullfölja sin kallelse. Härtill kommer uppgiften att bevara och stärka enheten och gemenskapen bland dem som tillhör Svenska kyrkan, mellan församlingar och stift och med hela den världsvida kyrkan.

Genom lagen (1998:1593) om trossamfund har det skapats en ny form för en juridisk person i den svenska rätten, registrerat trossamfund. Med registrerat trossamfund avses enligt lagen Svenska kyrkan och trossamfund som har registrerats i enlighet med lagen. Svenska kyrkan ska således inte ansöka om registrering och inte heller kan Svenska kyrkan upphöra att vara ett registrerat trossamfund annat än genom ändring av paragrafen. Grunderna för Svenska kyrkan som trossamfund finns i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

Lagen om Svenska kyrkan innehåller inledningsvis bestämmelser om kyrkans identitet, bl.a. som evangelisk-lutherskt trossamfund och öppen folkkyrka. Dessa bestämmelser motsvarar Svenska kyrkans syn på sin egen identitet och anger vad som från statens synpunkt är nödvändigt vid relationsförändringen för att Svenska kyrkan ska anses behålla sin grundläggande karaktär. Trossamfundet Svenska kyrkan samt dess församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift anges som egna rättssubjekt. Lagen anger församlingarna som Svenska kyrkans lokala enheter och stiftet som kyrkans regionala enheter. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ men får inte besluta i frågor som det ankommer på församlingar eller stift att besluta i. Enligt lagen om Svenska kyrkan ska den som tillhör Svenska kyrkan betala kyrkoavgift. Denna bestäms lokalt av församlingen eller samfälligheten och regionalt av stiftet. Avkastningen av prästlönstillgångarna ska användas som bidrag till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Tillgångarna ska förvaltas av trossamfundet Svenska kyrkan. Offentlighet ska som huvudregel råda för Svenska kyrkans handlingar. Endast när det är särskilt motiverat med hänsyn till t.ex. enskildas personliga förhållanden ska uppgifter ur handlingar kunna hållas hemliga. Bestämmelser finns också om kyrkans arkiv. Inom Svenska kyrkan ska enligt lagen finnas ett organ för överprövning.

Efter relationsändringen har flera stora inomkyrkliga utredningar genomförts avseende Svenska kyrkan och dess organisation. I detta sammanhang kan nämnas *Närhet och samverkan* (Svenska kyrkans utredningar 2011:2), som har det övergripande syftet att skapa bästa möjliga organisatoriska förutsättningar för församlingarna att fullgöra sin grundläggande uppgift. En annan större utredning är *Styra och leda* (Svenska kyrkans utredningar 2008:1), som behandlar frågor om samverkan och ansvarsfördelning i Svenska kyrkan.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:34.

Motionen syftar till att en analys med utgångspunkt i Svenska kyrkans självsyn ska göras utifrån de tio år som Svenska kyrkan varit ett fritt trossamfund. Vidare ska analysen enligt motionärerna innehålla förslag på hur Svenska kyrkan ska gå vidare i utvecklingen som kyrka.

Utskottet konstaterar att det efter relationsändringen har gjorts flera stora inomkyrkliga utredningar som har behandlat frågor om Svenska kyrkans organisation, samverkan och ansvarsfördelning. Den senaste i raden avlämnades så sent som den 28 mars 2011. Utskottet anser att det för närvarande inte finns behov av ytterligare en utredning. Vidare är det uppdrag som motionärerna yrkar ska ges till kyrkostyrelsen för brett och oprecist. Med hänsyn till det anförda föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 29 september 2011

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Margareta Andersson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Margareta Andersson, ordförande, Jerry Adbo, Vanja Björsson, Jan Erik Forsberg, Mari Lönnerblad, Anki Erdmann, Anna-Karin Westerlund, Mikael Härdig, Micael Dahlberg, Stig Göran Fransson, Anders Roos, Anders Linger, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Marie-Helena Dahlberg.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Christina Andersson, Maria Lagerman, Marja-Liisa Jernberg, Lena Lindström, Torkel Selin, Helena Klahr Fast, Georg Lagerberg, Anna Malmqvist och Hans Weichbrodt.

Biskop Jan-Olof Johansson har deltagit i utskottets överläggningar.